

# A TİPİ MUAYENE KURULUŞLARI VE ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ

Mustafa TUTSAK

Elektrik-Elektronik Mühendisi  
m.tutsak@hotmail.com

**A** sansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 05.11.2011 tarih ve 28106 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandı. Bu yönetmelik ile Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nin 10. Maddesinin ilk 3 bendi aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir :

## “MADDE 10

(1) Asansörün piyasaya arz edildiği tarih itibarıyla ilk yılın sonunda, devamında ise yılda en az bir kere olmak üzere, her asansörün yıllık kontrolü yapının bağlı bulunduğu ilgili idare tarafından, A tipi muayene kuruluşuna yaptırılır.

(2) Yıllık kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik A tipi muayene kuruluşunun belirlenmesi aşamasında, yapının bağlı bulunduğu ilgili idarece gerekli duyurular yapılır ve başvurular alınır.

(3) İlgili idarece alınacak başvurular neticesinde A tipi muayene kuruluşunun yeterliliği; sahip olduğu akreditasyonun kapsamı, periyodik kontrol ve muayene konularını kapsayacak şekilde düzenlenmiş olan mesleki sorumluluk sigortasının uygunluğu, bünyesinde tam zamanlı olarak çalıştırdığı **muayene şefi ve muayene personeli** sayısı, periyodik kontrol ücreti ve periyodik kontrolde kullanılmak üzere hazır halde tutulan teçhizatın genel durumu gibi kriterler dikkate alınarak incelenir.

Yukarıda belirtilen yönetmelik değişikliklerine göre Belediyeler A tipi muayene kuruluşları ile yıllık asansör kontrol protokollerini yapmaya başlamıştır.

A tipi muayene kuruluşlarındaki mühendis niteliklerinin tanımı Türk Akreditasyon Kurumu'nun **“Asansör ile Kaldırma ve İletme Makinaları Muayene Kuruluşu Akreditasyon Rehberi”** R50.2 / Rev.00/12.2007 sinde yapılmaktadır. Bu rehberin ilgili bölümünde;

**“4.1.4.Muayene Kuruluşu, Tam Muayene gerçekleştiren personelin, yeterli ve uygun pratik ve teorik bilgiye sahip olduğundan;**

**teçhizat hakkında hasar ve zayıflıkları tespit edebilecek ve bunların teçhizatın emniyeti ve kullanmaya devamına etkilerini değerlendirebilecek yeterli bilgiye sahip olduğundan emin olmalıdır. Muayene kuruluşu, aşağıda belirtilen özelliklere sahip en az bir veya iki kıdemli daimi muayene personeline sahip olmalıdır:**

**Konu ile ilgili bir mühendislik dalında en az 10 yıl tecrübeli ve en az 5 yıl muayene tecrübesi olan Muayene Şefi (Chief Inspector).**

**Konu ile ilgili bir mühendislik dalında en az 5 yıl tecrübeli ve en az 3 yıl muayene tecrübesi olan Muayene Elemanı (inspector)”** belirtilmektedir.

Yukarıdaki tanımda da görüleceği gibi ilgili mühendisin bir tanımı belirtilmemiştir. Özellikle asansör muayenelerinde bu tanımın Elektrik/Elektronik ve Makine Mühendisleri olarak tanımlanması gerekmektedir. Zira, asansör denetimlerinde, tesisin topraklaması, elektriksel güvenlik kontakları, kumanda panosu, kartlar, kontaktörler, kat ve kapı kilit devreleri ve sinyal kablolarının bağlantıları, makine motor grubu, inverter, regülatör, kabin ve kat butonları, ana güç tablosu, sigortalar, aydınlatma ve priz devreleri vb. bir çok konu incelenmekte ve raporlanarak sorumlu mühendis tarafından imza altına alınmaktadır. Bu konular doğrudan elektrik/elektronik mühendisliği meslek alanına girmekte olup, sadece makine mühendisi tarafından hazırlanacak raporların geçerliliği bulunmamaktadır. Bu noktadan hareketle A tipi muayene kuruluşları, denetimler için hem elektrik/elektronik mühendisi hem de makine mühendisi istidam etmeli, her denetim bir elektrik/elektronik ve bir makine mühendisi tarafından yapılmalı ve raporlanmalıdır.

Asansör tesislerinin tasarım, projelendirilme, montaj, işletme ve bakım süreçleri elektrik mühendisliği hizmetlerine ihtiyaç duyar. Böyle bir durum karşısında rehber dokümanda belirtilen muayene personelinin veya şefinin elektrik mühendisi olması yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hali hazırda bu alana yönelik Elektrik Mühendisleri Odası'nın 29.07.2011 tarih ve 28009 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Asansörlere Ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği bulunmaktadır. Bu yönetmelikte asansörlerin projelendirilmesi, imalatı, montajı, montaj sorumluluğu, son kontrolü, ruhsatlandırılması (tescil), işletme ve bakımı, işletme ve bakım sorumluluğu, yenilenmesi, yıllık kontrollerine ilişkin elektrik mühendisliği hizmetlerinin tanımlanması yapılmış ve bu hizmetleri yürütecek Elektrik/Elektronik Mühendislerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile bu hizmetlerin EMO tarafından denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Anılan yönetmeliğin 5.maddesinin (h) bendinde asansör yıllık kontrollerinde görev alacak Elektrik/Elektronik Mühendislerin MİSEM kapsamında düzenlenen Asansör Denetleme, Ruhsat ve Kontrol Yetkilendirme Belgesi eğitimine katılması zorunlu kılınmaktadır. Bu belgeye sahip olmayan hiçbir Elektrik/Elektronik Mühendisinin A tipi muayene kuruluşlarında muayene personeli veya şefi olarak görev alması düşünülemez.

Bu tanımlamalar çerçevesinde A tipi muayene kuruluşunda muayene elemanı olarak çalıştırılacak Mühendislerin hakları ve muayene koşulları tanımlanmalıdır. Şöyle ki;

- Yıllık muayenelerin bir Elektrik/Elektronik ve bir makine mühendisi tarafından yapılması ve raporlanmasının belirtilmesi,
- Muayene ekibinin 1 günde 1 ayda kaç muayene yapacağı konusunda sınırlama yapılması,
- Muayenelerin ilgili yönetmeliklerde belirtilen test cihazları (meger, lüksmetre, takometre, kuvvetölçer, pens ampermetre vs.) ile testlerin de yapılmasının sağlanması,
- Muayenenin amacı ilgili yönetmelik şartlarını karşılayıp karşılamadığının görülmesi ve eksiklerinin giderilmesidir. Muayenelerdeki şartlı kabul kavramının olup olmadığının net olarak tanımlanması, (güvenlik şartlarını sağlıyor veya kısmi sağlıyor ama standartları tam olarak karşılamıyor vs gibi)
- Muayene elemanı ücretinin muayene sayısı ile belirlenmemesi, denetimin bağımsızlığının sağlanması,
- Muayene elemanlarının özlük haklarının sağlanması (sözleşme, sigorta, kıdem tazminatı vs.)

- Muayene elemanlarının dış denetçi/taşeron uygulamalarından bağımsız olarak tam zamanlı personeller tarafından yapılması,
- Yıllık muayenelerin örneğin asansör yıllık muayenelerin bölgelerdeki asansör firmalarına taşere edilmemesi,
- Muayene ücretlerinin haksız rekabet yaratarak ve muayenenin asgari şartları karşılayamayacak koşullarda oluşmasının engellenmesi,

gerekmektedir.

### Yazının özeti:

Yasalar ve Yönetmelikler kapsamında asansör, bilimsel olarak Elektrik Mühendisliğinin bir meslek alanı içine girmiş iken 01 Ocak 2012 tarihine kadar elektrik/elektronik ve makine mühendisleri tarafından periyodik kontroller, bilirkişi incelemeleri, tasarım, montaj, bakım ve onarımlar hizmetleri birlikte gerçekleştirilirken 01 Ocak 2012 tarihinden itibaren farklı mühendislik dalları tarafından veya Elektrik/Elektronik Mühendisi bulunmadan veya teknisyenler tarafından bu muayenelerin yapılması kabul edilemez.

### Türk Akreditasyon Kurumunun “R50.2 Asansör ile Kaldırma ve İletme Makineleri Muayene Kuruluşu Akreditasyon Rehberi” dokümanında;

- İlgili mühendislik dalının elektrik ve makine mühendisliği olarak tanımlanması,
- A tipi muayene kuruluşlarının, denetimler için hem Elektrik Mühendisi hem de Makine Mühendisi istidam etmesi,
- Her denetimin bir Elektrik/Elektronik ve bir Makine Mühendisi tarafından birlikte yapılması ve raporlanması,
- Asansör yıllık kontrollerinde görev alacak Elektrik/Elektronik Mühendislerinin MİSEM kapsamında düzenlenen Asansör Denetleme, Ruhsat ve Kontrol Yetkilendirme Belgesi eğitimine katılmış olması,
- Muayene mühendislerin özlük haklarının ve iş güvenliğinin güvence altına alınması,

hususlarında değişiklik yapılması zorunludur.